

EVALUATIE NATIONAAL RAPPORTEUR VERSLAVINGEN

**ERVARINGEN MET EEN
NIEUW INSTITUUT**

**KLANT
AUTEUR(S)
DATUM
VERSIE**

Ministerie van VWS
Maarten Batterink, Elis Maat en Ellen Westhoff
23 mei 2025
1.0

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Achtergrond en aanleiding	4
1.2	Doelstelling en onderzoeksvragen	4
1.3	Onderzoeksverantwoording	5
1.4	Leeswijzer	5
2	Het veld is (erg) blij met de komst van de NRV	6
2.1	Het veld is blij dat er een NRV als instituut is	6
2.2	De gekozen NRV geniet veel draagvlak vanuit het veld, ondanks dat het veld in beperkte mate is betrokken bij zijn benoeming	6
2.3	Een NRV met ervaring in zowel (wetenschappelijk) onderzoek als de praktijk geniet de voorkeur	7
2.4	De NRV is in staat om het brede en versnipperde verslavingsveld te overzien	7
2.5	De NRV vervult een brugfunctie tussen politiek en het veld	8
3	Uitvoering NRV	9
3.1	De taakopdracht van de NRV geeft voldoende ruimte en richting	9
3.2	Er is geen werkwijze opgelegd aan de NRV	9
3.3	Het aanbrengen van focus is noodzakelijk en partijen staan achter de keuzes die de NRV maakt	10
3.4	Het veld ervaart de samenwerking met de NRV als positief en constructief	10
3.5	Partijen verschillen van mening over de rol die de NRV (primair) op zich moet nemen	11
4	De NRV heeft met beperkte middelen een aanzienlijke impact	13
4.1	De aandacht in de politiek voor verslavingen is toegenomen	13
4.2	Onafhankelijkheid is een belangrijk element in de ervaren autoriteit	13
4.3	De NRV heeft verschillende mogelijkheden om impact te maken	13
4.4	Voor zijn adviezen is de NRV deels afhankelijk van het veld	14
4.5	Op de opvolging van adviezen heeft de NRV minder invloed	15
5	Het instituut zoals dat nu is ingevuld is kwetsbaar	16
5.1	De capaciteit van de NRV en het instituut als geheel is beperkt	16
5.2	Huidige invulling van het instituut is persoonsafhankelijk en daarmee kwetsbaar	16
6	Conclusie en aanbevelingen	17
6.1	Conclusie	17
6.2	Vergroot de transparantie van de gevolgde benoemingsprocedure	17
6.3	Borg de continuïteit van het instituut NRV	17
6.4	Blijf investeren in de verbinding met het veld	18
6.5	Concretiseer de afwegingen in de gemaakte keuzes en gekozen focus	18
6.6	Formaliseer de verbinding met bewindspersonen	18
A.	Bestudeerde literatuur	19
B.	Geïnterviewde partijen	21

C.	Topiclijst diepte-interviews	22
	Interview NRV	22
	Vragen voor overige organisaties	23

1 Inleiding

1.1 Achtergrond en aanleiding

In het coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' van 15 december 2021 hebben de coalitiepartijen afgesproken een Nationaal Rapporteur Verslavingen (hierna: NRV) in te stellen om beter zicht te krijgen op de impact van verslavingen op de (volks)gezondheid en maatschappij. In de budgettaire bijlage bij het coalitieakkoord hebben de partijen opgenomen tussen 2022 en 2026 jaarlijks € 500.000,- beschikbaar te stellen voor de NRV. Om de onafhankelijkheid van de functionaris te waarborgen, wordt aan de NRV bijzonder ondervolmacht verleend om privaatrechtelijke rechtshandelingen te verrichten tot een bedrag van € 250.000,- inclusief btw, voor zover deze betrekking hebben op het werkteerrein van de NRV.

In navolging van het coalitieakkoord heeft het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (hierna: VWS) in december 2022 prof. dr. Arnt F.A. Schellekens aangesteld als NRV. De NRV is een onafhankelijke functionaris die rapporteert aan de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over verslavingen en adviseert over de aanpak ervan.

De NRV heeft hiertoe vier taken: 1) het signaleren en duiden van trends en ontwikkelingen op het gebied van verslavingen, 2) het adviseren over verslavingspreventie, 3) het adviseren over verslavingszorg en 4) het adresseren van kennislacunes. De NRV adviseert niet alleen de regering, maar kan ook gemeenten, verslavingszorginstellingen, kennisinstituten en alle andere organisaties die zich met verslaving bezighouden advies geven.

In het instellingsbesluit is opgenomen dat in het eerste kwartaal van 2025 een eerste evaluatie plaatsvindt van het instituut NRV, waarbij ook aandacht is voor de benoemingsprocedure en taakopdracht. Na 2025 zal elke vier jaar aan de hand van een evaluatie van het instituut NRV worden bezien of een wijziging van de taken van de Nationaal Rapporteur Verslavingen gewenst is. De evaluatie moet door een onafhankelijke instantie uitgevoerd worden.

1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen

Er zijn vier doelstellingen vastgesteld voor de evaluatie. Deze zijn als volgt:

- a. In kaart brengen wat het instituut NRV reeds uitgevoerd heeft ten aanzien van zijn taken;
- b. In kaart brengen van de ervaringen van het instituut NRV met de benoemingsprocedure van de huidige NRV, de taakopdracht en uitvoering en opbrengsten ervan;
- c. In kaart brengen van de ervaringen van het veld met het instituut NRV, de huidige NRV, de taakopdracht, de uitvoering en opbrengsten ervan;
- d. In kaart brengen wat het veld al dan niet nog meer nodig heeft en/of verwacht van het instituut NRV ten behoeve van het doel om beter zicht te krijgen op de impact van verslavingen op de (volks)gezondheid en maatschappij en te adviseren over de aanpak ervan.

De onderzoeksvragen voor deze evaluatie volgen direct uit de hierboven beschreven doelstellingen:

1. Wat heeft het instituut NRV reeds uitgevoerd ten behoeve van zijn taakopdracht?
2. Wat zijn de ervaringen van het instituut NRV met de benoemingsprocedure van de huidige NRV, de taakopdracht en uitvoering en opbrengsten ervan?

-
3. Wat zijn de ervaringen met het veld met de huidige NRV, de benoemingsprocedure, de taakopdracht, uitvoering en opbrengsten ervan?
 4. Wat is er al dan niet nog meer nodig van het instituut NRV ten behoeve van het doel beter zicht te krijgen op de impact van verslavingen op de (volks)gezondheid en maatschappij en te adviseren over de aanpak ervan?

1.3 Onderzoeksverantwoording

Gezien de verkennende aard van het onderzoek hebben we gekozen voor een kwalitatieve aanpak waarin interviews met veldpartijen, de betrokken ministeries en de NRV zelf centraal stonden. Om een gedetailleerd en genuanceerd beeld te krijgen van de ervaringen en behoeften van de betrokken partijen, hebben we gebruikgemaakt van documentanalyse en diepte-interviews.

De documentanalyse bestond uit beleidsrapporten, evaluaties en de output van de NRV. Een volledige lijst met bestudeerde literatuur is te vinden in bijlage A. Deze literatuur hebben we gebruikt als kader voor de evaluatie.

We hebben 18 diepte-interviews uitgevoerd met relevante stakeholders vanuit beleid, praktijk en onderzoek en de NRV zelf. Een aantal interviews waren met één respondent, andere met twee of meer respondenten. De geïnterviewde organisaties hebben zelf kunnen bepalen welk persoon of welke personen konden deelnemen aan het interview. We hebben aan het begin van elk interview aangegeven dat we de bijdragen van respondenten op een niet-herleidbare manier in het rapport verwerken, zodat respondenten vrijuit konden spreken. Van elk interview is een verslag gemaakt, dat we terug hebben gelegd aan de respondent met de mogelijkheid om punten aan te vullen of aan te scherpen. Zo waren zij in de gelegenheid om eventuele nabranders mee te geven of bepaalde punten te checken bij collega's uit de organisatie die niet bij het interview aanwezig waren. Voor een lijst met geïnterviewde partijen, zie bijlage B. De interviews waren semigestructureerd op basis van twee topiclijsten; één voor de NRV en één voor de overige partijen. Deze topiclijsten zijn te vinden in bijlage C. Uit de interviews zijn een aantal partijen naar voren gekomen die we eerst nog niet in beeld hadden. Deze partijen hebben we ook geïnterviewd. Op basis van de ervaringen in deze evaluatie raden we aan in een volgende evaluatie daarnaast ook relevante politieke partijen te betrekken.

1.4 Leeswijzer

Dit rapport is als volgt opgebouwd:

- a. Hoofdstuk 2 beschrijft de visie van het veld op de komst van het instituut NRV;
- b. In hoofdstuk 3 zetten we de uitvoering van het instituut NRV uiteen;
- c. In hoofdstuk 4 gaan we in op de impact van het instituut NRV;
- d. Hoofdstuk 5 gaat over de kwetsbaarheid van het instituut NRV;
- e. In hoofdstuk 6 presenteren we onze conclusie en aanbevelingen;
- f. Bijlage A bevat een lijst met bestudeerde literatuur;
- g. Bijlage B geeft de geïnterviewde partijen weer;
- h. Bijlage C bevat de topiclijsten die we tijdens de interviews hebben gebruikt.

We willen hierbij benadrukken dat voorliggend rapport de evaluatie van het instituut NRV betreft en geen expliciete evaluatie van de persoon. Voor de leesbaarheid gebruiken we in het vervolg van dit rapport regelmatig het woord 'NRV' als we de ervaringen met het instituut NRV als geheel beschrijven.

2 Het veld is (erg) blij met de komst van de NRV

2.1 Het veld is blij dat er een NRV als instituut is

Onze respondenten geven unaniem aan blij te zijn met de komst van de NRV als instituut. Ten opzichte van het bestaande veld heeft de NRV volgens hen een duidelijke meerwaarde: waar partijen het soms zelf lastig vinden om onderwerpen te agenderen bij de politiek en hierover te adviseren, heeft de NRV een positie van waaruit deze agendering gerealiseerd kan worden en van waaruit adviezen eerder worden opgepakt. Ook lijkt alleen al het bestaan van een nationaal rapporteur op het onderwerp verslavingen de boodschap af te geven dat het onderwerp belangrijk is. Dit komt het veld ten goede en draagt bij aan het draagvlak voor het instituut in het veld.

2.2 De gekozen NRV geniet veel draagvlak vanuit het veld, ondanks dat het veld in beperkte mate is betrokken bij zijn benoeming

Het ministerie van VWS heeft de benoemingsprocedure van de NRV vormgegeven en uitgevoerd. VWS heeft een tweetal organisaties betrokken bij deze procedure in de zin dat zij een aantal personen konden aandragen die voor een eventuele benoeming in aanmerking komen, dan wel dat zij konden reageren op een shortlist van kandidaten van VWS. Verder is er geen betrokkenheid geweest van partijen uit het veld bij de benoemingsprocedure. Verschillende organisaties geven aan dat zij wel wisten dat er vanuit de politiek behoefte was om een nationaal rapporteur op het gebied van verslavingen aan te stellen¹ en dat deze behoefte op korte termijn ingevuld zou worden. De meeste partijen ervaren het feit dat zij niet betrokken waren niet als negatief, hoewel dat gevoel mede veroorzaakt lijkt te zijn door de uiteindelijke keuze voor Arnt Schellekens als NRV. Zij geven aan dat een pragmatische benadering, zonder uitgebreide democratische procedures, passend is om tot een keuze te komen. Het verslavingsveld is relatief klein en partijen hebben er vertrouwen in dat geschikte kandidaten voor de rol van NRV ook zonder inspraak van het veld gevonden kunnen worden. Enkele partijen geven expliciet aan dat het niet wenselijk is om het veld (intensief) te betrekken bij de benoemingsprocedure, om eventuele belangenverstrengeling en de suggestie van gebrek aan onafhankelijkheid te voorkomen. Deze partijen benadrukken dat het belangrijk is dat een NRV niet te sterk aan een organisatie of standpunt verbonden is. Wel adviseren alle partijen om de gevolgde procedure een volgende keer transparanter te maken voor het hele veld, bijvoorbeeld door duidelijk de procedure en het gezochte profiel tijdig te communiceren met het veld. Inspraak in de procedure zelf is dan niet nodig of wenselijk.

Ondanks het ervaren gebrek aan betrokkenheid bij de benoemingsprocedure is er binnen het veld breed draagvlak voor de gekozen NRV. Verschillende partijen benadrukken dat de huidige NRV een uitstekende keuze is vanwege zijn uitgebreide kennis en ervaring in zowel praktijk als de wetenschap. Ook is er veel vertrouwen in de kwalificaties van deze NRV. Verschillende partijen geven echter ook aan dat een weinig transparante benoemingsprocedure en geen betrokkenheid van partijen uit het veld bij de benoeming kan bijdragen aan een gebrek aan draagvlak als de keuze op een (in de ogen van partijen) minder geschikte persoon was gevallen.

¹ VVD, D66, CDA en ChristenUnie (2021). Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst. Coalitieakkoord 2021 - 2025. [Link](#)

Daarnaast heeft de NRV na zijn benoeming actief draagvlak gecreëerd door kennismakingsgesprekken te voeren met alle veldpartijen. Zijn deskundigheid, onafhankelijkheid en betrokkenheid bij de verschillende thema's en organisaties hebben bijgedragen aan het vertrouwen en de steun die de NRV ontvangt.

2.3 Een NRV met ervaring in zowel (wetenschappelijk) onderzoek als de praktijk geniet de voorkeur

De meeste respondenten hebben een sterke voorkeur voor een NRV met ervaring in zowel (wetenschappelijk) onderzoek als in de praktijk. Verschillende partijen benadrukken dat de combinatie van deze aspecten cruciaal is voor het effectief vervullen van de rol van NRV. De ervaring met wetenschappelijk onderzoek stelt de NRV in staat om op basis van kennis en feiten te opereren. Dat zorgt voor objectiviteit en de vaardigheid om thema's met een zekere afstand te beschouwen, wat essentieel is voor het verkrijgen van draagvlak en vertrouwen binnen het veld. Verschillende partijen benadrukken dan ook de waarde van de NRV als een onafhankelijke en betrouwbare bron van kennis en advies. Zij geven aan dat dit gegeven in hoge mate bijdraagt aan de ervaren autoriteit van de NRV. De NRV moet in staat zijn om, mede op basis van wetenschappelijke bewijslast, trends en ontwikkelingen te signaleren en te duiden, en kennislacunes te adresseren. Wetenschappelijke expertise helpt bij het formuleren van onderbouwde adviezen en bij het agenderen van belangrijke thema's.

Daarnaast is praktijkervaring van groot belang, bijvoorbeeld als psycholoog, psychiater of verslavingsarts. De NRV moet goed bekend zijn met de dagelijkse realiteit van verslavingszorg en preventie. Praktijkervaring zorgt voor een meer diepgaand begrip van de complexiteit van verslavingsproblematiek. Dit omvat niet alleen medische en psychologische aspecten, maar ook sociale en economische gevolgen voor de patiënt en zijn omgeving. Praktijkervaring stelt de NRV daarnaast in staat de uitdagingen en behoeften van het zorgveld beter te begrijpen en helpt bij het formuleren van adviezen die aansluiten bij de uitvoeringspraktijk.

Verschillende respondenten stippen aan dat een keuze voor een NRV met meer beleidsmatige of bestuurlijke ervaring ook een mogelijkheid was geweest, maar dat dit voor een andere invulling van de rol had gezorgd. Een NRV met meer beleidsmatige ervaring zou mogelijk minder diepgaande kennis hebben van de dagelijkse praktijk, wat de kwaliteit van de adviezen zou kunnen beïnvloeden. Ook zien de meeste partijen een NRV met een wetenschappelijke en praktijkgerichte achtergrond als objectiever en onafhankelijker, omdat deze persoon minder duidelijk verbonden is aan specifieke beleidsmatige of politieke belangen.

Een andere belangrijke pijler waar een NRV zich op dient te baseren is ervaringskennis, geven meerdere partijen aan. Deze kan op verschillende manieren georganiseerd worden, bijvoorbeeld door een ervaringsdeskundige op te nemen in de Adviesraad (wat momenteel het geval is) en door relaties te onderhouden met verschillende cliëntenorganisaties. Een aantal partijen geven aan dat de stem van ervaringsdeskundigen steeds vaker goed geborgd is in organisaties zelf, waardoor deze indirect ook bij de NRV terechtkomt.

2.4 De NRV is in staat om het brede en versnipperde verslavingsveld te overzien

Het verslavingsveld is complex en omvat zowel verschillende vormen van verslaving, zoals middelengebruik en gedragsverslavingen, als diverse betrokken domeinen en typen organisaties. De NRV heeft volgens de respondenten laten zien dat hij in staat is om dit brede veld te overzien en goed overzicht te houden over wat er speelt binnen het veld. Dit komt volgens hen mede door zijn ervaring in zowel de wetenschap als de praktijk en de diverse rollen die hij naast zijn rol als NRV bekleedt. Daarnaast laat hij zich regelmatig informeren door de belangrijkste veldpartijen. Met deze bagage is de NRV in staat om

relevante thema's te identificeren en een gedegen afweging te maken in de prioritering. De adviezen die hieruit voortvloeien sluiten aan bij de behoeften en uitdagingen van het brede veld.

Verskillende respondenten prijzen de NRV om zijn vermogen om diverse thema's, perspectieven en belangen binnen het veld met elkaar te verbinden in zijn activiteiten en adviezen. Dit maakt de NRV een verbindende schakel die vanuit gezamenlijk belang of gedeelde expertise partijen bij elkaar kan brengen om te werken aan oplossingen voor de uitdagingen in het verslavingsveld.

2.5 De NRV vervult een brugfunctie tussen politiek en het veld

De NRV als instituut slaat een brug tussen kennis en praktijk, en tussen het veld en de politiek. Deze brugfunctie is essentieel om ervoor te zorgen dat de inzichten en behoeften van het veld worden gehoord en meegenomen in beleidsvorming. Dit maakt de NRV een waardevolle en effectieve schakel in het verbeteren van de verslavingszorg en preventie in Nederland. Door actieve communicatie en samenwerking met het veld is een wisselwerking ontstaan waarbij het instituut zowel ophaalt wat er speelt als aannames en adviezen toetst. De NRV is volgens respondenten goed in staat om de input van het veld en (wetenschappelijke) onderzoeken te vertalen naar en aan te laten sluiten bij de politieke werkelijkheid. Door hun brede ervaring en de wisselwerking met het verslavingsveld kan de NRV goed aan de politiek uitleggen wat de problematiek behelst en waarom het belangrijk is dat dit hoger op de agenda komt. Wat volgens een aantal respondenten ook een positief effect heeft op het vervullen van de brugfunctie is dat de NRV niet te sterk verbonden is aan een bepaalde organisatie of standpunt, wat helpt om belangenverstrengeling te voorkomen en zorgt voor objectiviteit en neutraliteit. De respondenten ervaren dit als waardevol en noodzakelijk.

3 Uitvoering NRV

3.1 De taakopdracht van de NRV geeft voldoende ruimte en richting

De NRV heeft middels het instellingsbesluit² een vierledige taakopdracht meegekregen, die ook vermeld is op de website van de NRV:

- a. Het signaleren en duiden van trends en ontwikkelingen op het gebied van verslavingen;
- b. Het adviseren over verslavingspreventie;
- c. Het adviseren over verslavingszorg;
- d. Het adresseren van kennislacunes.

Volgens de respondenten biedt deze taakopdracht zowel voldoende ruimte als voldoende richting voor de NRV om zijn rol te vervullen. Veel respondenten, inclusief de NRV zelf, geven ook aan dat de geboden ruimte wenselijk is. Een brede en veelomvattende taakopdracht zorgt voor flexibiliteit en stelt de NRV in staat om te kunnen inspelen op trends en ontwikkelingen binnen het verslavingsveld, onafhankelijk van het politieke klimaat. Dit is belangrijk omdat verslavingsproblematiek zeer dynamisch is. Door voldoende ruimte te hebben, kan de NRV snel inspelen op urgente zaken als nieuwe verslavende middelen of gedragsverslavingen. Daarnaast draagt een ruime taakopdracht volgens een aantal respondenten bij aan de onafhankelijkheid van de NRV, omdat hij hierdoor zonder politieke druk of beperkingen kan opereren. Het is wel van belang dat de persoon die de rol van NRV vervult met deze ruimte kan omgaan en in staat is focus aan te brengen. Geen van de respondenten mist belangrijke elementen in de taakopdracht. Een aantal respondenten geven de suggestie om het adviseren over de organisatie van zorg en het zorgsysteem (voor zover dit verband houdt met verslavingen) te expliciteren in de taakopdracht, hoewel dit tot op zekere hoogte onder de taakopdracht geschaard kan worden. Een van de respondenten vindt dat het agenderen richting de politiek de belangrijkste taak zou moeten zijn, omdat de andere taken al voldoende bij partijen in het veld zijn belegd.

Ondanks de ruimte die de taakopdracht biedt, geeft deze volgens veel respondenten ook duidelijke kaders voor de rol van de NRV, waardoor het helder is wat de verantwoordelijkheden en taken zijn en wat hierbuiten valt. Dit helpt vervolgens om de inspanningen van de NRV te richten op gebieden waar de meeste impact kan worden gemaakt. Daarnaast helpen de kaders van de taakopdracht om de verwachtingen van zowel de NRV als de betrokken partijen te managen. Respondenten geven aan dat de NRV duidelijk communiceert over wat wel en wat niet binnen de taakopdracht valt. Wel zijn er een aantal respondenten die verwachten dat het behulpzaam is als de NRV een framework of afwegingskader ontwikkelt. Op die manier wordt de objectiviteit en transparantie in het maken van keuzes verder vergroot.

3.2 Er is geen werkwijze opgelegd aan de NRV

De ontwikkeling van een werkwijze om de taakopdracht uit te voeren is aan de NRV zelf. De huidige NRV hanteert in zijn werkwijze een aantal uitgangspunten³:

- a. Betrekken van het verslavingsveld om adviezen goed te laten aansluiten bij de praktijk en om draagvlak te creëren;
- b. Baseren van adviezen op de stand van de wetenschap, aangevuld met ervaringskennis vanuit het professionele en het ervaringsdeskundige domein;
- c. Uitgaan van het biopsychosociaal model als verklaringsmodel van verslaving.

² <https://wetten.overheid.nl/BWBR0047491/2022-12-01>.

³ Bron: [Wat doet de Rapporteur Verslavingen? | Nationaal Rapporteur Verslavingen](#).

Een ruime taakopdracht geeft de NRV de mogelijkheid om een breed scala aan activiteiten te ondernemen en initiatieven te ontwikkelen. Dit omvat bijvoorbeeld het opzetten van nieuwe richtlijnen, het initiëren van samenwerkingsverbanden of het laten uitvoeren van verkennende onderzoeken.

De NRV heeft daarnaast een Adviesraad samengesteld die zowel meekijkt op de prioritering van thema's en de inhoud van stukken, als op het proces van advisering.

3.3 Het aanbrengen van focus is noodzakelijk en partijen staan achter de keuzes die de NRV maakt

Het verslavingsveld is breed en versnipperd. In combinatie met de capaciteit binnen het instituut NRV en de beperkte beschikbare financiële middelen maakt dat het noodzakelijk is focus aan te brengen in de thema's die de NRV oppakt. Door zich te concentreren op een beperkt aantal relevante en urgente thema's kan de NRV de beschikbare middelen effectief inzetten, wat de impact van de adviezen verhoogt. Ook helpt het aanbrengen van focus om de inspanningen van verschillende partijen te bundelen en te richten op gemeenschappelijke doelen, zoals bij de nog te ontwikkelen richtlijn preventie.

Ondanks dat de NRV geen expert is op elk gebied binnen de verslavingswereld, maakt zijn wetenschappelijke en praktijkervaring en de manier van samenwerken met het veld, dat hij volgens veel respondenten goed in staat is om afwegingen te maken in waar hij op focust. De NRV betreft veldpartijen actief bij het bepalen van focus, zowel door bij hen informatie op te halen als door zijn eigen aannames en weging te toetsen, wat zorgt voor thema's die breedgedragen zijn.

De NRV heeft zich in de eerste twee jaar van het bestaan van het instituut gericht op thema's zoals online gokken, nicotineverslaving, flakka en preventie. Dit zijn thema's die als urgent en belangrijk worden gezien door het veld. Het zijn thema's die een grote impact hebben op de gezondheid en het welzijn van mensen, bijvoorbeeld door de omvang van het probleem of juist door de ernst. Door deze thema's te prioriteren, richt de NRV zich op de meest dringende kwesties die potentieel het meeste bijdragen aan het verminderen van de negatieve gevolgen van verslavingen. Hoewel de meeste veldpartijen een specifieke focus of invalshoek hebben (bijvoorbeeld een specifieke verslaving of cliënt- of juist zorgperspectief) en van daaruit soms andere keuzes zouden maken, begrijpen de meeste respondenten de door de NRV aangebrachte focus goed. Ze geven aan dat hij volgens hen de meest logische en urgente thema's heeft opgepakt.

3.4 Het veld ervaart de samenwerking met de NRV als positief en constructief

Het veld ervaart de samenwerking en wisselwerking tussen henzelf en de NRV over het algemeen als positief en constructief. De NRV voert regelmatig overleg met verschillende veldpartijen en neemt hun input mee in de prioritering die hij aanbrengt in thema's en in de inhoud van adviezen. Aan de andere kant toetst hij zijn aannames en adviezen ook bij relevante veldpartijen. Dit helpt draagvlak te creëren en zorgt ervoor dat de adviezen en andere stukken aansluiten bij uitdagingen en behoeften van het veld.

Meerdere respondenten ervaren de NRV als een verbindende schakel die verschillende partijen samenbrengt om gezamenlijk aan oplossingen te werken. Ze zien de NRV als een brug tussen wetenschap, praktijk en beleid, wat bijdraagt aan een betere afstemming en samenwerking binnen het veld. Deze positieve wisselwerking tussen de NRV en de verschillende veldpartijen draagt bij aan een gezamenlijke inspanning om verslavingsproblematiek effectief aan te pakken.

Er is consensus over het feit dat de NRV een belangrijke rol speelt in het agenderen van verslavingsproblematiek en het bevorderen van een evidence-based aanpak. De meeste partijen waarderen de rapporten en adviezen van de NRV om hun relevantie en grondigheid. Zij geven aan dat de

stukken bijdragen aan een beter begrip van de uitdagingen en mogelijke oplossingen binnen de verslavingszorg. Het instituut wordt geprezen om de manier waarop hij verschillende kennisbronnen, zoals de meest recente wetenschappelijke inzichten, professionele ervaringen en ervaringsdeskundigheid, weet te integreren in zijn werk. Een kritische noot hierbij van twee respondenten is dat de NRV bij gebruik van bestaande kennis in rapportages of adviezen, de betreffende bronnen explicieter kan vermelden om de verantwoordelijke partijen erkenning en waardering te geven voor hun werk.

Hoewel de respondenten de samenwerking over het algemeen als positief beoordelen en ervaren, zijn er ook enkele aandachtspunten en verschillen van mening. Sommige partijen geven aan dat zij meer regelmatige communicatie vanuit de NRV over de jaaragenda en prioriteiten zouden waarderen. Op die manier blijven ze beter op de hoogte van waar de NRV zich op richt. Daarnaast wijzen een aantal respondenten op de noodzaak van een bredere en meer structurele samenwerking met de al betrokken organisaties en naast het ministerie van VWS ook de ministeries van Justitie en Veiligheid en Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, om zo een meer geïntegreerde aanpak van verslavingsproblematiek te realiseren.

3.5 Partijen verschillen van mening over de rol die de NRV (primair) op zich moet nemen

De respondenten verschillen in hun interpretatie van de rol die de NRV op zich moet nemen. Zij hebben uiteenlopende visies op de primaire rol die de NRV moet hebben, variërend van politiek adviseur tot belangenbehartiger en van criticus tot agenderende kracht. Bijna alle respondenten benadrukken het belang van onafhankelijkheid in de invulling van de rol; de NRV moet geen vooruitgeschoven post van (een deel van) het veld of van de politiek zijn. Hoewel er dus geen consensus is over de primaire rol die de NRV zou moeten vervullen, zijn partijen het wel eens over de manier waarop de NRV de rol idealiter invult en over de taken die daarbij horen, zoals eerder in dit hoofdstuk te lezen is.

De meerderheid van de partijen ziet de NRV vooral als adviseur van de politiek en bewindspersonen. Iemand die gevraagd en ongevraagd advies geeft over de (potentiële) effecten van beleidskeuzes op verslavingen en dit relateert aan inzichten vanuit wetenschap en (ervarings)praktijk. Deze respondenten benadrukken dat de NRV boven partijen moet staan en zich moet richten op het brede veld van verslavingen.

Andere partijen zijn van mening dat de NRV zich meer zou moeten richten op het veld en de praktijk dan nu het geval is. Zij zien de NRV als een adviseur voor zowel landelijke en regionale overheden, als voor veldpartijen. De NRV zou volgens hen ook een rol moeten spelen in het signaleren van trends en ontwikkelingen, maar daarnaast steviger kunnen inzetten op het aanjagen van een beweging in het veld. Bijvoorbeeld gericht op meer samenwerking, meer focus op preventie of een meer integrale kijk op verslavingen.

Daarnaast zijn er enkele partijen die de NRV, naast adviseur, ook zien als belangenbehartiger voor het veld. Zij vinden dat de NRV zich hard moet maken voor thema's waar volgens hen te weinig politieke aandacht voor is en daarbij de belangen van het veld moet behartigen. Deze partijen benadrukken de mogelijkheden die de NRV hiertoe heeft als onafhankelijke autoriteit binnen de verslavingswereld. De meeste partijen zijn echter van mening dat de NRV niet moet optreden als spreekbuis, lobbyist of belangenbehartiger, omdat daarmee de onafhankelijkheid in het geding komt.

Als laatste zijn er een aantal partijen die vinden dat de NRV zich meer (en vooral) moet richten op agenderen bij de politiek in plaats van adviseren. Volgens hen is dit een rol die nog onvoldoende bij veldpartijen is belegd en waar de NRV bij uitstek voor is toegerust, terwijl de adviserende rollen volgens

hen momenteel al voldoende zijn belegd bij bestaande partijen. Andere mogelijke rollen voor de NRV zijn (deels) ook bij andere spelers in het veld belegd vinden zij.

4 De NRV heeft met beperkte middelen een aanzienlijke impact

4.1 De aandacht in de politiek voor verslavingen is toegenomen

Een groot deel van de respondenten ziet als belangrijk resultaat van de NRV dat het thema ‘verslaving’ meer op de politieke agenda is komen te staan. Voorheen was verslavingsproblematiek volgens hen vaak onderbelicht en had het niet de benodigde prioriteit bij beleidsmakers en politiek. Met de komst van de NRV is er een duidelijke verschuiving gekomen in de manier waarop verslavingen worden benaderd. Dat is bijvoorbeeld zichtbaar doordat er tijdens Tweede Kamerdebatten meer aandacht voor verslaving is geweest en dat er vaker Kamervragen rondom verslaving worden gesteld. Ook geeft het ministerie van VWS aan dat de NRV het beleidsdossier verslaving van een ‘slapend dossier’ naar een ‘actief dossier’ heeft gebracht. Wat het verslavingsbeleid betreft, worden met name *harm reduction* en preventie benoemd als ondergesneeuwde thema’s die de NRV weer op de kaart heeft gezet. Ook lijkt er meer aandacht te zijn voor de maatschappelijke kosten van verslavingen.

4.2 Onafhankelijkheid is een belangrijk element in de ervaren autoriteit

Respondenten geven aan dat het feit dat de NRV onafhankelijk is en zich daarmee niet tot organisaties of een politieke kleur verhoudt, zijn adviezen gewichtiger maakt. Dankzij zijn onafhankelijkheid geniet de NRV meer autoriteit. Waar andere partijen een bepaald belang hebben en van daaruit hun bijdrage leveren, heeft de NRV een objectieve positie. Ook is de NRV van financiering verzekerd en onafhankelijk van bijvoorbeeld subsidies, waardoor hij kritisch kan zijn waar nodig. Wel oefent de huidige NRV nevenfuncties uit, of, anders bekeken, zou je kunnen stellen dat de functie van NRV een nevenfunctie is. Gezien het beperkte aantal uren dat de functie van NRV omvat en het profiel dat een NRV zou moeten hebben, is het onvermijdelijk dat dit het geval is. De uitvoering van meerdere functies binnen het verslavingsveld heeft ook meerwaarde voor de uitvoering van de functie als NRV en kan als het ware als ‘hefboom’ fungeren. Ook in de uitvoering van zijn andere functies heeft de NRV contact met relevante veldpartijen en als wetenschapper is hij goed op de hoogte van de laatste ontwikkelingen. Daarnaast houdt hij als psychiater feeling met de praktijk en de behoeften van cliënten. Dat stelt hem in staat de functie van NRV zeer efficiënt uit te voeren. Een enkele partij noemt in het interview dat het niet altijd duidelijk is met welke ‘pet’ de NRV ergens aansluit. De belangen vanuit zijn andere functies kunnen meespelen in hoe de NRV als NRV acteert (kan hij voldoende kritisch zijn op de verslavingszorg?) en in de keuzes die hij maakt (zoals prioriteit vragen voor bepaalde onderzoeksonderwerpen). Veruit de meeste respondenten ervaren dit niet als probleem, omdat de NRV juist veel duidelijkheid geeft over de rol van waaruit hij op een bepaald moment acteert. Deze transparantie draagt eraan bij dat de onafhankelijkheid van de NRV niet ter discussie staat. Ook de NRV zelf ervaart dat hij onafhankelijk kan opereren.

4.3 De NRV heeft verschillende mogelijkheden om impact te maken

De NRV genereert door middel van rapporten, adviezen en mediaoptredens aandacht voor verslavingen in brede zin en heeft ervoor gezorgd dat er meer aandacht is voor de maatschappelijke en gezondheidsimpact van verslavingen. Volgens de meeste respondenten is de impact van de NRV tot nu toe groot, gegeven de korte periode dat de NRV bestaat en de omvang van het instituut. De NRV heeft verschillende instrumenten tot diens beschikking om impact te maken. De uitgebrachte rapporten worden met name door veldpartijen genoemd als invloedrijk. Dergelijke rapporten worden niet alleen op de

website van de NRV gepubliceerd, maar ook naar de Tweede Kamer gestuurd. Om de adviezen toe te lichten, gaat de NRV in gesprek met ambtenaren en politici, zoals leden van de vaste Kamercommissie. Dergelijke gesprekken geven soms ook ruimte om verslavingsgerelateerde onderwerpen nader toe te lichten, wat bijdraagt aan een beter begrip van wat verslaving inhoudt. Daarnaast treedt de NRV op in de media. Regelmatig worden er brieven naar de vaste Kamercommissie van VWS gestuurd. Het is voor de NRV zelf nog enigszins zoeken en uitproberen welke instrumenten welke impact hebben. Dit past bij de fase waarin het instituut zich bevindt.

Het rapport 'Gokken met Gezondheid'⁴ wordt veelvuldig genoemd als een goed voorbeeld van de impact van de NRV. Dit rapport heeft veel aandacht gekregen en veel adviezen uit het rapport zijn opgevolgd. Online gokken was een actueel thema vanwege de liberalisering in 2021 en door als NRV te richten op thema's die leven in de samenleving en politiek, kan de impact van diens werk worden vergroot. Het oppakken van urgente thema's met een grote impact kan volgens sommige respondenten ook bijdragen aan draagvlak of (financiële) ruimte voor adviezen over minder voor de hand liggende, of niche thema's waar vanuit het veld behoefte aan is.

Naast dat de NRV impact heeft op het beleid en de acties rondom verslaving, geven respondenten aan dat hij ook een rol speelt in het de-stigmatiseren van het onderwerp. Verslaving wordt vaak benaderd als een individuele keuze, in plaats van als een aandoening die zorg behoeft. De NRV draagt bij aan realistische beeldvorming over verslaving en een beter begrip van de complexiteit van de problematiek, wat de kwaliteit van besluitvorming kan verbeteren.

Een enkele respondent geeft aan soms acties en adviezen te missen die meer op de korte termijn verbetering kunnen opleveren. De huidige activiteiten van de NRV zijn door de focus op onderzoek en beleid meer gefocust op de lange termijn. Acties en adviezen op de korte termijn worden mogelijk sneller opgepakt, is de gedachte, omdat ze direct iets opleveren. Dit kan door het vertrouwen dat dit opwekt zorgen voor een hefboomwerking en het verder vergroten van de politieke aandacht voor het onderwerp.

Wat betreft het opvolgen van de adviezen kan het volgens een respondent helpen als de NRV duidelijker per aanbeveling aangeeft onder wiens verantwoordelijkheid de opvolging valt. Veel respondenten gaven desondanks aan dat de tot nu toe gegeven adviezen goed aansloten op de stand van zaken in de wetenschap en de uitvoeringspraktijk.

4.4 Voor zijn adviezen is de NRV deels afhankelijk van het veld

De NRV is beperkt in capaciteit en financiële middelen, waardoor het instituut niet altijd eigen onderzoek kan uitvoeren. Dat maakt het instituut grotendeels afhankelijk van door het veld uitgevoerd onderzoek en (andere) kennisontwikkeling. Voor diens adviezen baseert de NRV zich dan ook op data en onderzoeksresultaten van andere partijen. Wel heeft de NRV de mogelijkheid om tot op zekere hoogte richting te geven aan het onderzoek wat het veld uitzet, enerzijds vanuit de adviserende rol die de NRV (deels via de politiek) kan aannemen richting het veld en anderzijds via de (beperkte) inzet van financiële middelen voor onderzoek.

Deze afhankelijkheid speelt een rol in de afwegingen rondom het kiezen van een thema waarop de NRV zich gaat richten. Een eerste mogelijke route om te bewandelen is het kiezen van een thema waarbinnen al veel onderzoek is gedaan. Als er al veel kennis over een onderwerp beschikbaar is, faciliteert die kennis de NRV in het geven van betrouwbare en relevante adviezen aan de politiek. Daarnaast is een tweede mogelijkheid om aan te sturen op onderzoek op meer onbekende terreinen. Een voorbeeld hiervan is een

⁴ Nationaal Rapporteur Verslavingen (2023). Gokken met Gezondheid. [Link](#)

Quick Scan rondom de relatief recente opkomst van flakka, een groepsnaam voor stimulerende designerdrugs. Deze Quick Scan⁵ is door stichting Mainline uitgevoerd in opdracht van en met financiering van de NRV.

4.5 Op de opvolging van adviezen heeft de NRV minder invloed

Wanneer de NRV zijn adviezen aan de politiek heeft gepresenteerd, houdt volgens de meeste respondenten zijn formele rol in het beleidsvormingsproces op. Op dat moment ligt de verantwoordelijkheid voor de opvolging bij de Tweede Kamer en/of het kabinet. Het instituut NRV geeft de nuance mee dat zij ook na de publicatie van adviezen actief bezig zijn om de uitvoering van adviezen te realiseren en het thema op de agenda te houden. Tot nog toe volgt er dan ook altijd een reactie van de betreffende bewindspersoon op de adviezen van de NRV, al zijn over de manier en tijdigheid van reageren geen afspraken gemaakt. Het ministerie van VWS geeft in lijn hiermee aan dat de verwachting er is dat er vanuit hen een reactie komt op de adviezen vanuit de NRV.

In hoeverre de adviezen vervolgens worden opgevolgd, is onder andere afhankelijk van het politieke klimaat en of er andere thema's zijn die veel aandacht vragen. Zaken die mogelijk kunnen bijdragen aan de opvolging van adviezen zijn draagvlak vanuit het veld en het onderbouwen van de herkomst van adviezen. Dit maakt het voor bewindslieden eenvoudiger maatregelen die uit de adviezen voortkomen te funderen. Een van de respondenten pleitte er tijdens het interview voor concrete afspraken te maken over de termijn waarop de bewindspersoon (of personen) moet reageren op een formeel advies van de NRV.

⁵ Mainline (2025). Alpha Quick Scan: Een zoektocht naar 'flakka'. [Link](#)

5 Het instituut zoals dat nu is ingevuld is kwetsbaar

5.1 De capaciteit van de NRV en het instituut als geheel is beperkt

De NRV en het bureau vormen samen het instituut NRV. De NRV heeft wekelijks gemiddeld vier uur beschikbaar voor zijn rol als NRV en het bureau bestaat uit 1 fte (voor een secretarisrol) die wordt ingevuld door één persoon. In veel van de gesprekken is bewondering geuit voor de productiviteit van dit relatief kleine instituut en het effect dat al in een korte eerste periode is gerealiseerd (zie ook hoofdstuk 4). Deze relatief beperkte capaciteit betekent dat de NRV in het brede veld van verslavingen keuzes moet maken op welke onderwerpen te focussen en op welke niet. Dit maakt de NRV tot op zekere hoogte kwetsbaar, omdat belangrijke onderwerpen niet, later of met minder snelheid opgepakt kunnen worden dan gewenst. Bovendien is het voor de uitvoering van de verschillende taken van de NRV van belang om als instituut contacten te onderhouden met meerdere partijen in het veld. De mogelijkheden hiertoe zijn beperkt vanwege de capaciteit van de NRV, al hebben we in de interviews met partijen geen signalen opgevangen dat er te weinig contact met de NRV mogelijk is. Naast de bewondering voor hetgeen met beperkte capaciteit wordt bereikt, is er ook begrip bij veldpartijen dat de NRV niet alles tegelijk kan oppakken en dat keuzes gemaakt moeten worden.

5.2 Huidige invulling van het instituut is persoonsafhankelijk en daarmee kwetsbaar

De hoge productiviteit van de NRV is door veel partijen die we hebben geïnterviewd opgemerkt. Hiervoor zien wij verschillende succesfactoren. Een eerste is dat de NRV vanwege zijn ervaring en andere functies over een groot netwerk beschikt en veel kennis heeft van het brede veld van verslavingen. Daarnaast kunnen zijn andere functies ook als een hefboom worden gezien: vanuit zijn andere functies onderhoudt hij ook contacten en doet hij kennis op die ook relevant zijn voor zijn rol als NRV. Een andere succesfactor is de invulling van de secretarisrol door een persoon met veel ervaring met en kennis van zowel het veld van verslavingen als van de *Haagse mores*. De secretaris kan daarmee zowel veel inhoudelijk werk verzetten voor de NRV, contacten met het veld voorbereiden en onderhouden, als faciliteren dat het werk van de NRV (zowel inhoudelijk als qua timing) goed aansluit bij de gang van zaken op de ministeries en de politieke agenda's. Beide personen vullen elkaar daarmee goed aan.

Het huidige functioneren van de NRV kan daarmee voor een belangrijk deel worden toegeschreven aan de huidige personele invulling van het instituut. In combinatie met de beperkte capaciteit van de NRV maakt dit de NRV als instituut kwetsbaar. De huidige kennis, het netwerk en hetgeen in de eerste jaren is geleerd voor het goed kunnen functioneren van de NRV als instituut, kan makkelijk verloren gaan als een van de huidige personen zou besluiten te stoppen. Bovendien ontbreekt er, afgezien van de aangestelde personen, een organisatie of structuur waarop men kan terugvallen, wat een risico vormt voor de continuïteit en stabiliteit van het instituut. De huidige opzet en invulling van de NRV zorgt echter ook voor een hoge mate van flexibiliteit, snelheid en efficiëntie.

6 Conclusie en aanbevelingen

6.1 Conclusie

De evaluatie van de NRV laat zien dat het instituut een belangrijke rol speelt in het agenderen van en adviseren over verslavingsproblematiek in Nederland. De NRV heeft met beperkte middelen aanzienlijke impact weten te maken door aandacht te genereren voor verslavingen in de politiek en het veld. De geïnterviewde partijen zijn zonder uitzondering (zeer) positief over de meerwaarde van een NRV en waarderen diens kennis en kunde. De samenwerking met veldpartijen ervaren zij overwegend als positief en constructief, hoewel er verschillen van mening zijn over de rol die de NRV (primair) op zich zou moeten nemen. Partijen beschouwen de onafhankelijkheid van de NRV als cruciaal, maar er zijn zorgen over de kwetsbaarheid van het instituut door de beperkte capaciteit en persoonsafhankelijkheid. In de rest van dit hoofdstuk doen we een aantal aanbevelingen om de rol en impact van de NRV verder te versterken.

6.2 Vergroot de transparantie van de gevolgde benoemingsprocedure

Het is belangrijk om de gevolgde benoemingsprocedure transparanter te maken voor het hele veld. Hoewel de huidige NRV veel draagvlak geniet, kan een benoemingsprocedure die niet voor alle partijen inzichtelijk is in de toekomst leiden tot minder draagvlak als de keuze op een (in de ogen van veldpartijen) minder geschikte persoon valt. Een transparante benoemingsprocedure zorgt ervoor dat alle betrokken partijen inzicht hebben in de stappen die worden genomen en de criteria die worden gehanteerd bij de selectie van de NRV. Het tijdig communiceren van de procedure en het gezochte profiel met het veld kan bijdragen aan vertrouwen en draagvlak voor een nieuwe NRV. Datzelfde geldt voor het opstellen van een duidelijke profielschets, eventueel in overleg met relevante partijen. Een intensievere betrokkenheid van veldpartijen bij de benoemingsprocedure dan nu het geval is geweest lijkt niet nodig of wenselijk. Op die manier kan de suggestie van belangenverstrengeling of gebrek aan onafhankelijkheid worden voorkomen.

6.3 Borg de continuïteit van het instituut NRV

De huidige manier waarop het instituut NRV is georganiseerd, is kwetsbaar door de beperkte capaciteit en persoonsafhankelijkheid. Als de huidige NRV of de secretaris vertrekken, kan veel opgebouwde kennis, ervaring en samenwerking snel verloren gaan. Om dit te voorkomen is het belangrijk om organisatorische maatregelen te nemen die ervoor zorgen dat de opgebouwde kennis, relaties met veldpartijen en werkwijzen behouden blijven. Na de twee eerste jaren waarin de oprichting en positionering van de NRV als instituut belangrijk waren, bevelen wij daarom aan om de komende periode te benutten voor de organisatorische borging van het instituut. Dit kan bijvoorbeeld door geleerde lessen vast te leggen in duidelijke procedures en werkwijzen, door een afwegingskader te gebruiken voor het stellen van prioriteiten (zie ook paragraaf 6.5) en een kader voor de wijze en frequentie van afstemming met veldpartijen inclusief met welke functies de afstemming idealiter plaatsvindt. Een andere mogelijkheid om het instituut minder kwetsbaar te maken, is door meer mensen aan te nemen of de beschikbare uren van de NRV te verhogen. Daarnaast kan het behouden van de door NRV geïnitieerde Adviesraad helpen om ervaring en kennis vast te houden. Op deze manieren kan de continuïteit en stabiliteit van het instituut NRV beter worden gewaarborgd. Bij de organisatorische borging is een belangrijk aandachtspunt om de organisatie voldoende wendbaar en open te houden, zodat snel op ontwikkelingen en situaties kan worden ingespeeld.

6.4 Blijf investeren in de verbinding met het veld

Het instituut NRV kan in de huidige omvang niet alle thema's (type verslaving) en invalshoeken (onderzoek, preventie, zorg, beleid, bestuur en ervaringskennis) in het verslavingsveld met eigen kennis en kracht invullen. Voor de adviezen is de NRV dan ook sterk afhankelijk van (input van) het veld. Dit vraagt om waardering voor het werk dat partijen verrichten, bijvoorbeeld door dit explicieter te maken in de bronvermeldingen bij adviezen. Om te zorgen dat al deze inhoudelijke kennis en verschillende blikken worden meegenomen is verbinding en samenwerking met het veld van groot belang. De veldpartijen ervaren de samenwerking en wisselwerking als positief en constructief. Het is belangrijk om te blijven investeren in deze verbinding door regelmatig overleg te blijven voeren met veldpartijen en hun input mee te nemen in de prioritering en inhoud van de adviezen. Hoewel de huidige NRV vanuit diverse functies contact heeft met veldpartijen en daarin logischerwijs ook relevante input ontvangt, is het van belang om daarnaast expliciet vanuit de rol als NRV met hen af te stemmen. Ook laagdrempelig bereikbaar blijven voor signalen vanuit het veld hoort hierbij. Deze activiteiten dragen bij aan een constructieve samenwerking, helpen om draagvlak te creëren en behouden en zorgen ervoor dat de adviezen aansluiten bij de uitdagingen en behoeften van het veld.

6.5 Concretiseer de afwegingen in de gemaakte keuzes en gekozen focus

Uit de gesprekken blijkt dat het aanbrengen van focus noodzakelijk is om de beschikbare middelen in het brede verslavingsveld effectief in te zetten. Het is belangrijk om de afwegingen in de gemaakte keuzes en gekozen focus duidelijk te communiceren met het veld. In het verlengde hiervan is het belangrijk om met het veld te blijven communiceren over de rol en taken van de NRV en hoe de gekozen focus hierbinnen past. Dit helpt om verwachtingen rondom proces en inhoud te managen en zorgt voor meer begrip en draagvlak voor de door de NRV gemaakte keuzes en gegeven adviezen. Een door meerdere partijen genoemde mogelijkheid is het opstellen van een afwegingskader waarin op basis van een aantal criteria helder prioriteiten kunnen worden gesteld. Dit afwegingskader kan bijvoorbeeld gebaseerd zijn op de omvang van de verslaving, de maatschappelijke impact, urgentie, (gebrek aan) politieke aandacht en bewijslast vanuit onderzoek voor de (potentiële) gezondheidsschade. In de periodieke gesprekken tussen de NRV en veldpartijen kan het afwegingskader als één van de bespreekpunten worden meegenomen.

6.6 Formaliseer de verbinding met bewindspersonen

De NRV speelt een belangrijke rol in het agenderen van verslavingsproblematiek en het adviseren van de politiek. Meerdere partijen raden aan de verbinding met bewindspersonen te formaliseren, zodat duidelijk is op welke manier men omgaat met de adviezen en rapporten. Dit kan bijvoorbeeld door het organiseren van periodieke overleggen tussen de NRV en de bewindspersonen om de voortgang en prioriteiten te bespreken. Daarnaast kan het nuttig zijn om procedures en reactietermijnen vast te leggen voor de periode na de oplevering van een rapport door de NRV. Dit kan ervoor zorgen dat de adviezen van de NRV beter worden gehoord door de politiek, wat de impact van de NRV potentieel vergroot.

Verslavingsproblematiek raakt niet alleen aan het ministerie van VWS, maar ook aan andere ministeries, zoals Justitie en Veiligheid en Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Voor een integrale blik op en aanpak van verslavingen is het raadzaam om de verbinding met deze ministeries (formeel) te versterken.

A. Bestudeerde literatuur

- a. Aandacht voor verslaving - samen gezond, fit en veerkrachtig - Jaarverslag NRV, 2023
- b. Aanpak drugspreventie - Brief van de Staatssecretaris van VWS aan de Voorzitter van de Tweede Kamer, 7 juni 2022
- c. Aanvulling planning uitwerking coalitieakkoord op het terrein van VWS - Brief van de Ministers van VWS en de Staatssecretaris van VWS aan de Voorzitter van de Tweede Kamer, 4 maart 2022
- d. AD artikel - Advies: limiet op online gokbedrag, stel bedrijven aansprakelijk bij verslaving, 28 september 2023
- e. Auditrapport website NRV - Team Digitale Toegankelijkheid VWS, WCAG-inspectie niveau AA, 16 januari 2024
- f. Beleidsreactie jaarverslag 2023 NRV - Kamerbrief 13 november 2024
- g. Beslisnota bij Kamerbrief over aanstelling Nationaal Rapporteur Verslavingen, 2 november 2022
- h. Besluit van de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport van 11 november 2022, kenmerk 3456138-1038442-VGP houdende instelling van en regels voor de taakuitoefening van de Nationaal Rapporteur Verslavingen (Instellingsbesluit Nationaal Rapporteur Verslavingen Instellingsbesluit – 2022
- i. BNNVARA Kassa - Rapporteur: geen effectief toezicht online gokaanbieders, 2 maart 2024
- j. Brief van de NRV aan de vaste Kamercommissie voor VWS ten behoeve van het Commissiedebat Drugspreventie en Verslavingszorg, 22 maart 2023
- k. Brief van de NRV aan de vaste Kamercommissie voor VWS - Initiatiefwetsvoorstel “blurring”, 16 mei 2023
- l. Brief van de NRV aan de verkiezingsprogrammacommissies van politieke partijen – Verslaving als thema voor de verkiezingsprogramma's, 7 augustus 2023
- m. Brief van de NRV aan de Staatssecretaris van VWS – Kennissynthese verslaving en advies onderzoeksprogramma, 28 december 2023
- n. Brief van de NRV aan DG VGP - Kerncijfers LADIS, 25 januari 2024
- o. Brief van de NRV aan de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid ten behoeve van het Commissiedebat kansspelen, 28 februari 2024
- p. Brief van de NRV aan de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid ten behoeve van het Rondetafelgesprek online kansspelen, 3 maart 2024
- q. Brief van de NRV aan de Tweede Kamer - Visie NRV op Burgerinitiatief Nicotinee, 5 december 2024
- r. Brief van de NRV aan de Staatssecretaris - Aanbieding Alpha Quick Scan, 12 februari 2025
- s. Coalitieakkoord 2021-2025 Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst, VVD, D66, CDA en ChristenUnie, 15 december 2021
- t. Commissiedebat Drugsbeleid - 12 mei 2022, 24 077, nr. 490
- u. Commissiedebat Hoofdlijnen - 8 maart 2022, 35 925 XVI, nr. 180
- v. Commissiedebat Leefstijlpreventie - 24 maart 2022, 32 793, nr. 604
- w. Commissiedebat over Medische preventie, verslavingszorg en drugspreventie - 7 juni 2022, 32 793, nr.612
- x. Instelling Nationaal Rapporteur Verslavingen, Brief van de Staatssecretaris van VWS aan de Voorzitter van de Tweede Kamer, 4 november 2022
- y. NRC artikel – Speellimiet goksites bepleit: ‘Alle alarmbellen gaan af’, 29 september 2023
- z. PowerPoint presentatie - NRV spreekt op Nationaal Drugscongres, 20 februari 2024
- aa. Rapport NRV – Gokken met Gezondheid – Advies over online kansspelen, 28 september 2023

-
- bb. Skipr artikel - Grote verschillen in kwaliteit verslavingszorg, inspectie moet optreden, 15 februari 2024
 - cc. Trouw artikel – Beloofde bescherming voor online gokkers is er nooit gekomen, 28 september 2023
 - dd. Vox artikel - Eigen schuld, dikke bult? Nationaal Rapporteur wil af van stigma op verslaving, 14 december 2022
 - ee. Website NRV, laatst geraadpleegd 11 april 2025
 - ff. ZonMw - Kennis verbinden voor zinvol verslavingsbeleid – Interview met Arnt Schellekens, Nationaal Rapporteur Verslavingen, maart 2024

B. Geïnterviewde partijen

De volgende partijen zijn geïnterviewd ten behoeve van de evaluatie van de NRV:

- a. Adviesraad Nationaal Rapporteur Verslavingen;
- b. De Nederlandse ggz;
- c. Kansspelautoriteit;
- d. Mainline;
- e. Ministerie van Justitie en Veiligheid;
- f. Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport;
- g. Nationaal Rapporteur Verslavingen - NRV en secretaris;
- h. Nederlands Instituut van Psychologen;
- i. Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie;
- j. Nijmegen Institute for Scientist Practitioners in Addiction;
- k. Stichting het Zwarte Gat;
- l. Tranzo;
- m. Trimbos Instituut;
- n. Vereniging Verslavingsgeneeskunde Nederland;
- o. Verslavingskunde Nederland;
- p. ZonMw.

C. Topiclijst diepte-interviews

Interview NRV

- a. Hoe is het instituut NRV georganiseerd?
 - i. Wat is de rol van de Rapporteur zelf?
 - ii. Wat is de rol van het Bureau?
 - iii. Wat is de rol van de Adviesraad?
- b. Hoe is de benoemingsprocedure verlopen?
 - i. Heeft deze procedure bijgedragen aan het aanstellen van een geschikte NRV?
 - ii. Heeft deze procedure bijgedragen aan het aanstellen van een NRV met draagvlak onder het kabinet? En onder het veld?
 - iii. Heeft het volgens u meerwaarde als veldpartijen meer bij de benoemingsprocedure betrokken worden?
- c. Wat is uw visie op de taakopdracht van de NRV?
 - i. Geeft de taakopdracht voldoende richting?
 - ii. Geeft de taakopdracht voldoende ruimte?
 - iii. Is de taakopdracht compleet?
 - iv. Hoe wilt u de taakopdracht graag uitvoeren?
- d. Op welke onderwerpen en dimensies van verslavingen heeft u focus gelegd?
 - i. Hoe heeft u hiertoe bepaald?
 - ii. In hoeverre worden hier andere partijen bij betrokken, en op welke manier?
 - iii. Wat heeft u verder nodig om focus te bepalen?
- e. Wat heeft u reeds uitgevoerd ten behoeve van de taakopdracht van de NRV?
 - i. Waarom is er voor deze activiteiten gekozen?
 - ii. Welke knelpunten kwam u tegen bij de uitvoering van deze activiteiten?
 - iii. Hoe werden deze activiteiten ontvangen door het veld? En hoe door het kabinet?
 - iv. Welke eventuele resultaten zijn al merkbaar?
- f. Wat zijn uw ervaringen met het uitvoeren van de verschillende taken van de NRV en de opbrengsten ervan?
 - i. Het signaleren en duiden van trends en ontwikkelingen op het gebied van verslavingen;
 - Is er voldoende data beschikbaar om trends te kunnen signaleren en duiden?
 - Lukt het om dit tijdig te doen?
 - Worden signalen voldoende gehoord en opgepakt door ontvangende partijen?
 - Zo ja, waar blijkt dit uit? Zo niet, wat is er nodig om dit te realiseren?
 - ii. Het adviseren over verslavingspreventie;
 - Heeft u voldoende toegang tot informatie om de huidige preventieaanpak te kunnen evalueren?
 - Worden adviezen voldoende gehoord en opgepakt door ontvangende partijen?
 - Zo ja, waar blijkt dit uit? Zo niet, wat is er nodig om dit te realiseren?
 - iii. Het adviseren over verslavingszorg;
 - Heeft u voldoende toegang tot informatie om de huidige verslavingszorg te kunnen evalueren?
 - Worden adviezen voldoende gehoord en opgepakt door ontvangende partijen?
 - Zo ja, waar blijkt dit uit? Zo niet, wat is er nodig om dit te realiseren?
 - iv. Het adresseren van kennislacunes;
 - Hoe komt er blijk van een kennislacune tot stand?

-
- Wordt er voldoende geacteerd op geadresseerde kennislacunes?
 - Zo ja, waar blijkt dit uit? Zo niet, wat is nodig om dit te realiseren?
- g. Op welke manier(en) heeft u samengewerkt met het veld?
- i. Hoe is die samenwerking verlopen?
 - ii. Heeft u behoeften om de samenwerking met het veld anders in te richten?
- h. Op welke manier(en) heeft u gecommuniceerd met het kabinet?
- i. Hoe is die communicatie verlopen?
 - ii. Heeft u behoeften om de communicatie met het kabinet/de politiek anders in te richten?
- i. Welke contextfactoren spelen een rol in de uitvoering van de taakopdracht van de NRV?
- j. Beschikt u over voldoende (financiële) middelen om de taakopdracht uit te kunnen voeren? Waarom wel/niet?
- k. Is uw onafhankelijkheid voldoende geborgd? Waarom wel/niet?
- i. In relatie tot VWS;
 - ii. In relatie tot veldpartijen;
 - iii. In relatie tot eigen andere functies.
- l. Wat is nodig om impactvolle uitvoering van de taakopdracht verder te realiseren?
- i. Tegen welke knelpunten bent u tot nu toe aangelopen?
 - ii. Welke succesfactoren heeft u tot nu toe opgemerkt?
 - iii. Wat heeft u verder nodig ten behoeve van het doel om beter zicht te verschaffen op de impact van verslavingen op de (volks)gezondheid en maatschappij?
 - iv. Wat heeft u verder nodig ten behoeve van het doel om beter te adviseren over de aanpak van verslavingen?

Vragen voor overige organisaties

- a. Welke rol speelt uw organisatie bij de zorg voor mensen met een verslaging/het tegengaan van verslavingen in Nederland?
- i. Onderzoek, zorg, preventie - samenwerking, of anders? GHB, sociaal domein
 - ii. Verschillende vormen van verslavingen, of een specifiek onderwerp?
- b. Heeft u zicht op hoe de benoemingsprocedure van de NRV is verlopen?
- i. Heeft deze procedure volgens u bijgedragen aan het aanstellen van een geschikte NRV?
 - ii. Heeft deze procedure volgens u bijgedragen aan het aanstellen van een NRV met draagvlak onder het kabinet? En onder het veld?
 - iii. Had het volgens u meerwaarde gehad als uw organisatie/veldpartijen bij de procedure betrokken waren geweest?
- c. Hoe zien jullie de NRV, wat is zijn rol?
- d. Wat is uw visie op de taakopdracht van de NRV?
- i. In hoeverre is deze taakopdracht bij u bekend?
 - ii. Geeft de taakopdracht voldoende richting?
 - iii. Geeft de taakopdracht voldoende ruimte?
 - iv. Is de taakopdracht compleet?
 - v. Hoe zou u graag zien dat de taakopdracht uitgevoerd wordt?
- e. Wat vindt u van de focus die de NRV heeft aangebracht in de uitvoering van diens taken?
- i. In hoeverre sluit deze focus aan bij maatschappelijke ontwikkelingen?
 - ii. Van welke onderwerpen verwacht u dat ze in de komende jaren belangrijk gaan zijn?
 - iii. Op welke manier (welke werkwijze/proces) zou de NRV in de toekomst focus kunnen brengen in de uitvoering van diens taken?
- f. Wat heeft u tot zover meegekregen over de activiteiten die de NRV heeft uitgevoerd sinds de aanstelling?
- i. Wat vond u van de gekozen aanpak?

-
- ii. Welke eventuele resultaten zijn er al merkbaar?
 - iii. Wat is de impact van deze resultaten?
 - g. Wat zijn uw ervaringen met het uitvoeren van de verschillende taken van de NRV en de opbrengst ervan?
 - i. Het signaleren en duiden van trends en ontwikkelingen op het gebied van verslavingen;
 - Lukt het de NRV om trends tijdig te signaleren en op een nuttige manier te duiden?
 - Worden signalen voldoende gehoord en opgepakt door ontvangende partijen?
 - Zo ja, waar blijkt dit uit? Zo niet, wat is nodig om dit te realiseren?
 - ii. Het adviseren over verslavingspreventie;
 - Sluiten de adviezen van de NRV voldoende aan op de uitvoeringspraktijk?
 - Sluiten de adviezen van de NRV voldoende aan op de stand van zaken in de wetenschap?
 - Worden adviezen voldoende gehoord en opgepakt door ontvangende partijen?
 - Zo ja, waar blijkt dit uit? Zo niet, wat is nodig om dit te realiseren?
 - iii. Het adviseren over verslavingszorg;
 - Sluiten de adviezen van de NRV voldoende aan op de uitvoeringspraktijk?
 - Sluiten de adviezen van de NRV voldoende aan op de stand van zaken in de wetenschap?
 - Worden adviezen voldoende gehoord en opgepakt door ontvangende partijen?
 - Zo ja, waar blijkt dit uit? Zo niet, wat is nodig om dit te realiseren?
 - iv. Het adresseren van kennislacunes;
 - Heeft de NRV naar uw inzicht voldoende zicht op bestaande kennis over verslavingen en op mogelijke kennislacunes?
 - Wordt er voldoende geacteerd op geadresseerde kennislacunes?
 - Zo ja, waar blijkt dit uit? Zo niet, wat is nodig om dit te realiseren?
 - h. (Hoe) is uw organisatie tot nu toe betrokken geweest bij de activiteiten van de NRV?
 - i. Hoe zou uw organisatie graag betrokken willen zijn?
 - i. Is de onafhankelijkheid van de NRV volgens u voldoende geborgd? Waar merkt u dat uit op?
 - j. Wat is nodig om impactvolle uitvoering van de taken van de NRV verder te realiseren?
 - i. Welke knelpunten signaleert u tot nu toe?
 - ii. Welke succesfactoren heeft u tot nu toe opgemerkt?
 - iii. Wat heeft de NRV volgens u verder nodig ten behoeve van het doel om beter zicht te verschaffen op de impact van verslavingen op de (volks)gezondheid en maatschappij?
 - Wat kan/wil uw organisatie hieraan bijdragen?
 - iv. Wat heeft de NRV volgens u verder nodig ten behoeve van het doel om beter te adviseren over de aanpak van verslavingen?
 - Wat kan/wil uw organisatie hieraan bijdragen?
 - a. Welke thema's gaan de komende jaren volgens u van belang worden?